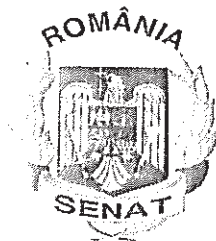

BS. 180/23.09.2019

2913 a

CONFORM CU ORIGINALUL

Parlamentul României
Senat

Interpelare

Către: **Prim-ministru al Guvernului României**

Doamnei Viorica - Vasilica DĂNCILĂ

Ministerul Muncii și Justiției Sociale

Domnului Ministru Marius-Constantin BUDĂI

De la: **Senator Vlad Alexandrescu**

Obiectul interpelării: **MEMORANDUMUL SOCIETĂȚII CIVILE CU PRIVIRE LA VIAȚA COPIILOR AFLAȚI ÎN GRIJA STATULUI.**

**STIMATĂ DOAMNĂ PRIM-MINISTRU,
STIMATE DOMNULE MINISTRU,**

La sfârșitul lunii iulie, 25 de organizații nonguvernamentale din domeniul apărării și promovării drepturilor copiilor au transmis un memorandum cu privire la viața copiilor aflați în grija statului expuși la o serie de abuzuri și pentru care au solicitat o serie de intervenții pentru a preveni și stopa abuzurile din centrele de plasament/ rezidențiale.

Vă rog să-mi transmiteți câte din recomandările transmise de societatea civilă au fost implementate și cum pot fi acestea verificate.

Mai jos vă expun recomandările transmise de societatea civilă, după cum urmează:

2.1. Recomandări intersectoriale

- Acordarea permisiunii ONG-urilor specializate de a efectua vizite inopinate în centrele de plasament;

*Parlamentul României
Senat*

- Creșterea nivelului de calificare/selectare a personalului de îngrijire printr-un program de evaluare psihologică premergător acceptării ca persoane de îngrijire, precum și prin cursuri de psihologie a copilului pentru personalul din centrele de plasament;
- Instituirea obligativității ca asistenții maternali și îngrijitorii care lucrează cu copiii din centre de plasament să urmeze programe adaptate de formare profesională continuă;
- Instituirea obligativității ca toți psihologii din centrele de plasament să se înscrie în Colegiul Psihologilor și asigurarea în centrele de plasament a personalului necesar pentru intervenție psihologică și pedopsihiatrică;
- Elaborarea unei analize și a unui set de recomandări pentru evitarea supra-diagnosticării psihiatrice și a încadrării necorespunzătoare în grad de handicap a copiilor din sistemul de protecție specială a copilului;
- Limitarea, pe cât de mult posibil, a mutărilor copiilor dintr-un centru de plasament în altul sau de la un asistent maternal la altul astfel încât să fie asigurată în cea mai mare măsură posibilă stabilitatea afectivă a acestora, continuitatea parcursului școlar și menținerea legăturilor socio-afective anterior create;
- Urmărirea cu prioritate, în procesul de stabilire a asistentului maternal sau a centrului de plasament, a asigurării accesului copiilor cu dizabilități sau cerințe educative speciale la serviciile de sprijin și recuperare necesare.
- Auditarea periodică, prin servicii externalizate, a centrelor de plasament și asistenților maternali;
- Diversificarea hranei și a vestimentației copiilor din centrele de plasament;
- Desființarea centrelor de plasament clasice și înlocuirea lor cu centre rezidențiale de tip familial (apartamente ori case de tip familial);
- Modificarea prevederilor legale privind folosirea alocației lunare de stat înainte de încetarea măsurii de protecție, astfel încât aceasta să poată fi folosită de copil ;

Parlamentul României
Senat

- Monitorizarea și suportul post-instituționalizare să se desfășoare pe o perioadă de trei ani;
- Delegarea de către DGASPC-uri a cât mai multor servicii sociale ai căror beneficiari sunt copii aflați sub măsura protecției speciale către ONG-uri în locul dezvoltării de servicii sociale proprii stipendioase și neadaptate profilului beneficiarilor;
- Evaluarea eficienței sistemului de adopții și adoptarea de măsuri de reducere a timpului necesar finalizării procesului de adopției (de exemplu, redefinirea familiei extinse);
- Realizarea unei hărți a serviciilor sociale disponibile, publice sau private, atât pentru copii aflați sub măsura protecției speciale cât și pentru tinerii care părăsesc sistemul de protecție specială;
- Promovarea “Telefonului Copilului”, apelabil gratuit din orice rețea, în cadrul sistemului de protecție, astfel încât orice copil, victimă unui abuz, să poată raporta abuzul și să beneficieze de consultanță în timpul apelului și sprijin pentru sesizarea de urgență a autorităților competente;
- Transparentizarea completă a sistemului de protecție specială, prin publicarea de către ANPDCA a unor rapoarte trimestriale complexe și complete . Diversificarea datelor colectate de către ANPDCA ar fi o activitate care ar contribui la transparentizarea sistemului. Cu respectarea prevederilor legale privind protecția datelor cu caracter personal, printre datele care ar trebui publicate se află: numărul actelor de violență, numărul plângerilor formulate, numărul sinuciderilor, numărul copiilor care urmează să părăsească sistemul de protecție, numărul de copii internați în instituții medicale și motivele internării, precum și numărul de infracțiuni comise;
- Depolitizarea structurilor instituționale existente, precum Consiliul de Monitorizare înființat în baza Legii 8/2016 și Avocatul Copilului. Un mecanism independent de monitorizare ar trebui să fie finanțat public și realizat aleatoriu de către ONG-uri. ANPDCA ar trebui să publice și datele statistice rezultate din monitorizarea copiilor și tinerilor post-instituționalizare;

*Parlamentul României
Senat*

- Crearea unui comitet interministerial sub autoritatea prim-ministrului, care să monitorizeze și să coordoneze implementarea prezentelor măsuri.
- Crearea unei rețele naționale de mentori profesioniști din comunitățile de antreprenori independenți, în vederea eficientizării integrării tinerilor și copiilor instituționalizați. Raportarea și publicarea situației personalului angajat care răspunde de creșterea și educația copiilor instituționalizați. Recrutarea personalului, printr-un acord al ministerelor responsabile de educație să faciliteze recrutarea și angajarea acestora printr-un concurs care să verifice competența profesională (nu doar teoretică) ci și practică, examen anual de evaluare sumativă a fiecărui angajat și promovarea acestora în funcție de rezultatele acestora.
- Realizarea unui Plan Comun de Educație Diferențiată la nivel național care să dezvolte programe educaționale de recuperare emoțională, dezvoltare și cultivare de abilități și aptitudini, și să eficientizeze gradul de succes școlar în rândul copiilor instituționalizați prin programe educaționale obligatorii realizate de specialiști: art-terapeuți, antrenori de sport, profesori de arii curriculare.
- Prin legea parteneriatului public-privat, ministerul de resort se angajează să realizeze licitații sau competiții de proiecte de formare a personalului prin școli de vară, specializarea părinților sociali, a asistenților maternali și acordarea de credite anuale care să reprezinte încurajarea participării la formarea profesională, contractarea din fonduri publice a unor servicii de consiliere și evaluare de către furnizorii privați și destinate sistemului de protecție a copilului.
- Creșterea finanțării sistemului de protecție socială¹, în special în ceea ce privește serviciile sociale absente într-o treime din localitățile din România² și asigurarea personalului necesar

¹ De 10 ani, alocările pentru protecția socială din România se situează la jumătate din media europeană. Pentru anul 2016, alocarea pentru protecție socială în România s-a situat la 14,6% din PIB față de 28,1% media pentru cele 28 de țări membre UE. Sursa: Eurostat, Expenditure on social protection % GDP, indicator [tps00098], accesat în Iunie 2019.

² Studiu de fundamentare pentru Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015-2020, Banca Mondială 2015.

*Parlamentul României
Senat*

activităților directe cu copiii care beneficiază de măsuri de protecție (manageri de caz, psihologi, psihoterapeuți).

2.2. Recomandări pentru îmbunătățirea capacității de adaptare și reducerea consecințelor instituționalizării

Pentru evitarea consecințelor diferitelor forme de abuz și neglijare a copiilor, suferite înainte de instituționalizare sau în perioada acesteia, personalul instituției și echipa multidisciplinară a fiecărei instituții care are în grijă copii instituționalizați vor trebui:

- Să îmbunătățească paleta de activități individuale și de grup pentru toți copiii din sistemul de protecție a copiilor, dar în special din centrele de plasament, activități care să contribuie la creșterea stimei de sine, la învățarea reglării emoțiilor și a gândurilor negative, precum și la îmbunătățirea abilităților de comunicare și relaționare socială; un loc important trebuie să revină activităților de prevenire a consumului de droguri și alcool, precum și celor de educație pentru sănătatea mintală, fizică și sexuală;
- Să asigure activități de informare a copiilor despre drepturile lor, respectiv despre serviciile, instituțiile și profesioniștii care ar putea să le ofere ajutor în situații de violență;
- Să monitorizeze cu atenție și să promoveze activ accesul copiilor din sistemul de protecție a copilului la o educație de calitate și incluzivă, evitând toate formele de segregare în educație (inclusiv supra-reprezentarea în învățământul special).
- Să urmărească preocupările lor vocaționale și să îndrume și să orienteze copiii și tinerii către alegerea unei cariere;
- Să asigure condițiile necesare respectării dreptului fundamental la participare a copilului, prin crearea unor structuri de reprezentare a lor în fiecare centru rezidențial de protecție și DGASPC, inclusiv la nivel național (de exemplu, consiliul copiilor, pe modelul consiliilor elevilor); implicarea Consiliului Tinerilor Instituționalizați și a altor organizații

*Parlamentul României
Senat*

neguvernamentale va oferi garanția organizării și dezvoltării acestor structuri pentru o participare reală și relevantă a copiilor în luarea deciziilor în chestiuni care-i privesc în mod direct;

- Să ofere accesul actorilor relevanți din comunitățile locale în viața centrelor de plasament (voluntari, asociații sportive și culturale, alte instituții) pentru a crea programe, colaborări, proiecte în interesul dezvoltării armonioase a tinerilor.

2.3 Recomandări pentru adoptarea conceptului de violență instituțională

În vederea responsabilizării tuturor nivelelor din cadrul sistemului de protecție a copilului și o mai bună prevenire a situațiilor de violență împotriva copiilor din centrele rezidențiale de protecție a copiilor solicităm:

- Investigarea, analizarea și documentarea cazurilor de violență instituțională, inclusiv a celor petrecute în trecut iar rezultatele acestor investigații să fie folosite pentru reformarea sistemului de protecție a copilului;
- Asumarea publică a responsabilității din partea instituțiilor statului pentru violențele suferite de mii de copii care au crescut sub ocrotirea statului de-a lungul copilăriei lor și oferirea unor compensații morale pentru violențele suferite, care vor contribui în mare măsură la procesul de vindecare a supraviețuitorilor.
- Elaborarea și implementarea la nivelul fiecărui județ a unei politici de siguranță a copiilor din sistemul de protecție a copilului.³

³ Un exemplu eficient de asigurare a unui spațiu educațional protectiv pentru copii îl reprezintă standardele *Keeping Children Safe in Education*, utilizat în sistemul de educație al Marii Britanii. Link: <https://bit.ly/2QOosEi>

Parlamentul României
Senat

2.4. Recomandări pentru pregătirea continuă a personalului

O componentă importantă a prevenirii violenței este pregătirea personalului care lucrează cu copiii instituționalizați, dar și a celorlalte persoane care au contact cu aceștia (personal medical, educațional și alții) pentru realizarea căreia solicităm:

- Accentuarea formării abilităților practice ale adulților care se află în rol de părinte substituit pentru copii (îngrijitori, educatori, părinți sociali, asistenți maternali etc.). Printre cunoștințele și abilitățile formate trebuie să se regăsească: cunoașterea nevoilor copiilor de diferite vârste, dezvoltarea unor relații de atașament cu copii, oferirea sprijinului emoțional, cunoașterea consecințelor traumelor și recunoașterea acestora în comportamentul copiilor, cunoștințe minime de sănătate mintală, management comportamental, impunerea unor limite pentru membrii grupului de copii aflați în îngrijire etc.;
- Formarea personalului pe tema violenței instituționale, nu doar pentru a evita ca ei înșiși să recurgă la metode de pedepsire fizică sau la forme de abuz psihologic, ci pentru a-i capacita să ia atitudine împotriva oricăror forme de violență care are loc în centrele de plasament, fie ea între angajații din centre și copii, fie ea între copiii ocrotiți;
- Formarea personalului pe tematica justiției restaurative⁴, ca să înțeleagă importanța pe care o au scuzele față de victime, recunoașterea responsabilității proprii a fiecărui actor din sistem și a necesității compensării victimelor, respectiv a acțiunilor care trebuie asumate pentru evitarea repetării situațiilor care au dus la victimizare;
- Supervizarea și sprijinirea pe durată lungă a personalului, avându-se în vedere prevenirea, identificarea timpurie și tratarea sindromului *burn-out* precum și întărirea valorilor și principiilor profesionale și încurajarea lor ca să acționeze pe seama lor.

⁴ Printre aspectele ce țin de justiția restaurativă se numără compensarea morală sau materială și scuzele publice pentru violența suferită în cadrul instituțional.

*Parlamentul României
Senat*

2.5.Recomandări pentru accentuarea componentei de control și monitorizare a instituțiilor de protecție a copiilor

Având în vedere consecințele psihologice, sociale și economice grave care apar în urma violenței suferite de copii, solicităm de asemenea ca autoritățile care au competențe în organizarea și monitorizarea sistemului de protecție a copiilor, respectiv conducerea instituțiilor:

- Să urmărească problematica stopării violenței instituționale ca pe o prioritate, pentru ca astfel de situații să fie dezvăluite și stopate în cât mai mare măsură, iar minorii din centre și tinerii care au părăsit sistemul de protecție să beneficieze de intervențiile recuperatorii și suportul social de care au nevoie, precum și de compensațiile morale și financiare la care au dreptul;

- Să introducă o procedură instituțională menită să prevină și să stopeze situațiile de violență din centrele rezidențiale prin care angajații și minorii ocrotiți să fie clar informați în legătură cu consecințele comiterii unor acte de violență fizică, sexuală sau psihologică în cadrul centrelor de plasament;

- Să îmbunătățească sistemul de monitorizare a tuturor formelor de centre rezidențiale de ocrotire a copiilor, astfel ca această activitate să depășească formele birocratice de control și să surprindă activitățile cu potențial dăunător pentru copii (rutinele plictisitoare și neadecvate vârstei copiilor, îngrijirea impersonală, neglijarea emoțională, atitudinile egalizatoare, violența de orice fel etc.);

- Să asigure crearea unor structuri interne care să antreneze atât personalul cât și copiii în raportarea situațiilor de violență, în dezvăluirea conflictelor și situațiilor de risc de violență și gestionarea lor nonviolentă;

*Parlamentul României
Senat*

- Să asigure crearea unor structuri externe instituției prin care violențele pot fi identificate (de exemplu vizitarea centrelor rezidențiale din partea unor persoane externe: specialiști în monitorizare, voluntari, membri ai asociațiilor de persoane instituționalizate).

2.6. Recomandări pentru măsuri de suport social acordate tinerilor instituționalizați în perioada de post-instituționalizare

Legea actuală de protecție a copilului prevede pregătirea adolescenților care urmează să părăsească sistemul de protecție, dar măsurile prevăzute nu au vreo aplicabilitate reală în perioada post-instituționalizare. Pentru un sprijin material, social și psihologic real în procesul tranziției spre viața adultă sunt necesare:

- Îmbunătățirea serviciilor medicale și educaționale pentru tineri în perioada de tranziție, astfel ca ei să aibă acces la servicii de sănătate mintală, cu caracter terapeutic, respectiv spre servicii de consiliere vocațională orientate spre creșterea auto-eficacității și autonomiei;
- Crearea posibilității pentru copiii aflați sub măsura protecției speciale să lucreze temporar (de exemplu, pe timpul verii), fără riscul de a pierde măsura protecției speciale;
- Asigurarea accesibilității unor servicii de orientare profesională și de sprijin în obținerea și menținerea unui loc de muncă, asigurând supervizarea pe timpul angajării;
- În vederea asigurării unor condiții decente de locuire, cu independență obținută gradual, tinerii care au părăsit centrele de plasament sau asistență maternală au nevoie de acces la centre de tranziție, respectiv la locuințe sociale. Oferirea serviciilor de locuit ar fi extrem de importantă pentru un mare număr de tineri beneficiari ai sistemului de protecție a copilului, pentru prevenirea sărăciei, a delincvenței, a prostituției, a traficului și exploatării, respectiv a re-victimizării, iar această intervenție ar trebui asigurată de UAT-uri în parteneriat cu ONG-uri și angajatori.

*Parlamentul României
Senat*

- Asigurarea, la nevoie, a suportului social în viața de zi cu zi, pentru formarea deprinderilor de muncă și viață independentă (gestionarea banilor, gestionarea relațiilor din echipa de muncă, a prietenilor);
- Oferirea unor servicii medicale și de consiliere psihologică și psihoterapeutică gratuite pentru minorii abuzați, cu scopul tratării sănătății, dar și învățării unor deprinderi relaționale și sociale (de a învăța deprinderi de autoreglare, de a recâștiga încrederea în sine și în cei din jur, dar și pentru a prelucra experiențele traumatice din trecut).

2.7. Recomandări în vederea îmbunătățirii cadrului legal existent pentru compensarea victimelor

În vederea adaptării cadrului legislativ conform principiilor justiției tranziționale, ar fi nevoie de reguli procedurale speciale pentru tinerii care au crescut în sistemul de protecție a copilului, aflați în perioada de tranziție spre viața independentă. Acestea ar trebui să conțină:

- Informarea obligatorie a tinerilor privind cadrul legal existent în vederea compensării morale și materiale a traumelor suferite ca victime ale violențelor instituționale;
- Modificarea termenului de prescripție în felul următor: pentru categoriile de infracțiuni săvârșite față de un copil instituționalizat și pentru toate acțiunile copilului având ca obiect acordarea de despăgubiri materiale și morale, termenul de prescripție să curgă de la data la care acesta a părăsit sistemul de protecție, dacă dreptul nu a fost exercitat anterior și să se stabilească anumite plafoane minime de despăgubiri;
- Acțiunile având ca obiect acordarea de despăgubiri materiale și morale promovate de adultul care a părăsit sistemul de protecție să fie scutite de la plata taxei judiciare de timbru;
- Să existe reguli procedurale speciale privind termenul de formulare a plângerii prealabile pentru punerea în mișcare a acțiunii penale, termen care să curgă de la data la care tânărul părăsește sistemul de protecție, dacă plângerea prealabilă nu a fost formulată anterior; să existe o

Parlamentul României
Senat

probațiune mai largă și permisivă decât cea de drept comun; termenele de soluționare să fie foarte scurte; să se implice mai mulți experți (psihologi, sociologi etc.);

- Pentru soluționarea procedurilor judiciare având obiectele mai sus indicate, în Legea 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată, să se reglementeze posibilitatea/dreptul avocatului de a acorda consiliere, asistență și reprezentare juridică pro bono copilului sau adultului în cauză.

Organizațiile semnatare ale memorandumului sunt: Grupul pentru Dialog Social, Salvați Copiii, Fundația Hope and Homes for Children Romania – HHC, Alianța România Fără Orfani – ARFO, Federația pentru Drepturi și Resurse pentru Persoane cu Tulburări în Spectrul Autist, Fundația FARA, Consiliul Tinerilor Instituționalizați, Fundația Copii în dificultate, Vocea Copiilor Abandonați, Fundația Viață și Lumină, Asociația „Tzuby’s Kids”, Asociația Gifted Center Kristopher, Asociația Lemaan Ahai România, FEDEREII - Asociația Adulților din Casele de Copii, Asociația Junii, Asociația Viitorul Tinerilor, Asociația Puzzle România, Asociația Benefacto, Asociația T.I.B.E.R.I.U.S., Asociația Zâmbește pentru Viitor, Asociația Șansa ta, Asociația Humans Profiles, Asociația CONIL, Asociația Vreau să fiu părinte, Asociația Gladiator Szobi Cseh.

Vă rugăm să ne trimiteți un răspuns în scris pe adresa:

Palatul Parlamentului, Calea 13 Septembrie nr. 1-3, sector 5, București.

23.09.2019

Cu deosebită considerație,
Senator **VLAD ALEXANDRESCU**

